

ÖĞRETİM İLKE, STRATEJİ, YÖNTEM VE TEKNİKLERİ

Kavramlar

Öğretim ilkeleri: Eğitimin hedeflerinin gerçekleştirilmesinde, öğrenme-öğretme etkinliklerinin planlamasında ve uygulanmasını rehberlik eden temel düşüncelerdir.

Strateji: Hedeflere ulaşılmasını sağlayan ve yöntemin belirlenmesine yön veren genel bir yaklaşımdır.

Yöntem: Bir konuyu öğretmek ya da öğrenmek için seçilen ve izlenen yoldur. Yeni bilgi kazandırıcıdır.

Teknik: Bir yöntemi uygulamaya koyma biçimidir. Öğrenilen bilgilerin tekrarını sağlar.

Öğretim Kuramları: Bir bilginin nasıl aktarılacağı ile ilgili teoriler üretir.

Öğrenme Kuramları: Bireyin nasıl öğrenildiği ile ilgilenilmektedir.

Öğretim İlkeleri

1) Çocuğa (öğrenciye) görelilik ilkesi: Ders programının hazırlanmasında veya dersin işlenmesinde öğrencinin fizyolojik ve psikolojik özelliklerinin, bireysel farklılıklarının esas alınmasıdır. Bu ilkeye "çocuğa uygunluk" veya öğretimi "bireyselleştirme" ilkesi de denir.

2) Bilinenden bilinmeye ilkesi: Öğrencinin o zamana kadarki bilgi ve tecrübelerinden hareket etmek, yeni bilgi ve tecrübelerin bunlar üzerine kazandırılmasıdır.

3) Somuttan soyuta ilkesi: Çocuktaki zihin gelişimi somuttan soyuta doğru olmaktadır. İnsan her zaman somut olarak gördüğü, algıladığı şeyleri, onların soyut kavramlarla anlatılmasından daha kolay öğrenir. Bu nedenle, öğrenci mümkünse ders konusu olan eşya ve nesnelerle doğrudan karşı karşıya getirilmeli; bu mümkün olmadığı zaman o nesne veya olayın modeli, fotoğrafı veya başka bir simgesi gösterilmelidir.

4) Yakından uzağa ilkesi: Öğrenciye öğretilecek bilgilerin düzenlenmesinde, örneklerin verilmesinde, hem doğal hem de sosyal olarak onun en yakın çevresinden hareket etmelidir. Bu, sadece yer ve yaşayış açısından değil zaman açısından da böyledir. **Yakın zamandan uzağa, yakın aile ve okul çevresinden uzağa, yakın köy-kasaba-bölge-ülke çevresinden uzağa ilkesi birçok derste rahatlıkla kullanılabilir ve bu ilkeye uyma, öğrenmenin düzeyini yükseltir.** "Çevreye görelilik", "topluma görelilik" gibi bazı ilkeler de bu çerçevede düşünülebilir. İlköğretimde şu tür bir sıra izlenmelidir. Öğrencinin okulu ve yakın çevresini tanıttıcı bilgiler; köyü veya kasabasıyla ilgili bilgiler ve son olarak ilçesi, ili, bölgesi, yurdumuz ve dünya ile ilgili bilgiler verilmelidir.

5) Tasarruf (ekonomiklik) ilkesi: Her türlü eğitim-öğretim faaliyeti **en az zaman, en az emek ve enerji sarf edilerek, en yüksek verim elde edilecek** şekilde düzenlenmelidir. Bunun için de, öğretim baştan sona her yönden plânlanmalıdır. Plânsız ve methodsuz olarak yapılan dersler çok sınırlı olan öğretim zaman ve imkânlarını israf edeceği gibi, istenilen düzenli bir öğrenme de sağlanamaz. Hem öğretmen öğretirken hem de öğrenci öğrenirken ekonomik ve pratik metod ve teknikler bulmalı ve hattâ konuya ve seviyeye uygun olarak kendi tekniklerini geliştirmelidirler.

6) Açıklık ilkesi: Öğrenci, derste işlenen tüm konuları **somut** olarak görebilmeli; bu mümkün olmuyorsa **resmini, sesini, grafiği, modelini v.s. görsel-işitsel olarak algılayabilmelidir.** Eğer öğretmen sadece sözel anlatıma dayalı olarak ders işliyorsa, öğrencinin anlayacağı kelime ve cümle yapıları ile son derece açık ve anlamlı bir ders işlemelidir.

7) İş ilkesi: Bu ilke öğrencilerin aktif bir şekilde derse katılmalarını, pasif bir dinleyicilikten ziyade soru soran derse katkı sağlayarak ders esnasında derse katkı yapılmasını sağlayan bir ilkedir. Özellikle **ilköğretimde iş eğitimi dersleri** bu ilke esasında yürütülmektedir.

8) Hayata yakınlık ilkesi: Okul ve öğretim ortamı hayattan kopuk, yapay bir ortam olmamalı; hayata yakın, oradaki gerçeklikten uzak olmayan, öğrencinin hayatla bağlantısını koparmayan bir yaşantı sunmalıdır. Okul öğrencileri hayat için hazırladığına göre, oradaki öğretim de hayatın doğrudan kendisi olmalıdır. Ders konuları, anlatım sırasında verilen **örnekler hayatın içinden seçilmelidir.**

9) Bütünlük ilkesi: G. Kerschensteiner'in üzerinde durduğu bu ilke, çocuğun eğitilecek yönlerinin bir bütün olarak alınıp değerlendirilmesini ister. **Çocuk bedensel ve ruhsal kuvvetler (düşünce, duygu, irade gibi) bakımından bir bütün olarak ele alınmalı** ve her yönü dengeli olarak eğitilmelidir. Zaten bedensel ve ruhsal kuvvetler sürekli olarak birbirlerini etkilerler ve birbirine bağlıdırlar. Sadece bedeni geliştirip zihni ve ahlâkî yönler geliştirilmezse veya bunun tersi durumlarda dengesiz; hem topluma hem de kendine zararlı olabilecek insanlar yetişmiş olur.

Öğretim Stratejileri

1. Sunuş yoluyla öğretim stratejisi (Asubel):

Temel özellikleri:

- Öğretmen ve öğrenci arasında yoğun bir etkileşim olmalıdır.
- Bol örnek verilmesi, grafik, şema, resim gibi görsel uyarıcıların kullanılması gerekir.
- Genelden özele doğru (tümdengelim) bir sıra izler.
- Öğretimin adım adım ilerler.

Kullanılan Teknikler:

- Büyük grup tartışması
- Küçük grup tartışması
- Münazara
- Karşıt Panel
- Panel
- Forum(açık oturum)
- Beyin fırtınası (Fikir taraması)

3. Buluş yoluyla öğretim stratejisi (Bruner):

Temel özellikleri:

- Öğrencinin kendi etkinliklerini ve gözlemleri yoluyla yargıya varmasını teşvik etmektedir.
- Öğrencilerin bir bilim adamı gibi düşünmesini sağlamaktır.
- En önemli üstünlüğü öğrencilerin merakını ve güdülenmesini artırmak, bağımsız olarak problem çözmeye yönlendirmektir.
- Öğrencinin merakını artırmak için belirsizlik meydana getirilir.
- Öğrenci bilginin ve konunun ana yapısını kavramak için etkin olmalı, anahtar ilkeleri kendisi oluşturmalıdır.
- Öğretmenin rolü paketlenmiş bilgileri sunmak değil, öğrencinin kendisinin öğrenebileceği ortamı ve süreci oluşturmaktır.
- Tümevarımsal öğrenme özelliği gösterir.
- Örnekten-kurala stratejisi de denir.

Buluş yoluyla öğretim uygulaması:

- Öğretmenin örnekler sunması
- Öğrencinin örnekler sunması
- Öğretmenin ek örnekler vermesi
- Öğrencilerin ek örnekleri betimlemesi ve öncekilerle karşılaştırması
- Öğretmenin örnek olmayan durumları sunması
- Öğrencilerin zıt örnekleri karşılaştırması
- Öğretmenin, öğrencilerin belirlediği özellik-ilke ve ilişkileri toparlaması
- Öğrencilerin özellik-ilke ve ilişkileri ifade etmeleri
- Öğretmenin öğrencilerden orijinal örnekler istemesi

4. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi: 2-8 öğrencinin bir araya gelerek bir problemi ya da bir konuyu araştırmak ve rapor etmek amacıyla yürütülen, öğrencilerin sosyal etkileşime girmeleri ve birlikte çalışma alışkanlığı kazanmalarını sağlayan yöntemdir.

- Diğer ikisine göre daha öğrenci merkezlidir.
- Problem çözme aşamaları kullanılır.
- Tümdengelim ve tümevarım yoluyla öğretim yapılır.
- Bilimsel yöntem ve tutum kazandırır.
- Kaynaklara nasıl ulaşacağını gösterir.
- Benzer problemlerin çözümünde kullanılır. (transfer)
- Öğretmen yönlendiricidir.
- Sonuçta yeni bir öneri ya bir proje taslağı ya da ürün ortaya çıkar.
- Bireysel ve grupta uygulanabilir.
- Sınıf dışı uygulamalarla birlikte daha etkilidir. (deney, gözlem v.b.)
- Zaman alıcıdır.

Araştırma-inceleme yoluyla öğretimde kullanılan teknikler

- Örnek olay
- Problem çözme
- Gösteri
- Rol oynama
- Kubaşık öğrenme (iş birliğine dayalı öğrenme)
- Proje çalışma
- Gezi-gözlem
- Soru-yanıt

Öğrenme-Öğretme Modelleri, Kuram ve Yaklaşımları

a. Programlı öğrenme (Skinner): Öğretimin bireyselleştirilmesini ve hatanın en aza indirilmesini amaçlar.

3 önemli unsuru; **Program-materyal-öğrenci'** dir.

- Davranışçı (edimsel) yaklaşımı benimsemiştir.
- Öğrencinin öğrenmeye aktif olarak katılmasını, sistemli bir ilerleme yapmasını ve öğrenmenin sürekli kontrol edilmesini sağlayan bireysel bir yöntemdir.
- Öğrenme malzemesinin, öğrenciyi son amaca ulaştıracak adımlar biçiminde düzenlenmesidir.
- Üst düzey davranışların / bilgilerin kazandırılmasında etkili değildir.
- En önemli yararı dönüt ve düzeltmeyi hemen yapmasıdır.

Programlı eğitimin ilkeleri:

1. Küçük adımlar ilkesi: Öğretilecek içerik küçük parçalara bölünerek basitten karmaşığa doğru sıralanır.

2. Etkin katılım ilkesi: Program öğrenciye içerik hakkında soru sorar, öğrenci de bu sorulara cevap vererek etkin katılım sağlanır.

3. Başarı ilkesi: Öğrenci kendisine yöneltilen konuyla ilgili ve düzeyine uygun soruları başaramadığı zaman diğer konu birimine geçemez. Başarılı öğrencilere pekiştirici verilir.

4. Anında düzeltme ilkesi: Öğrenciye, verdiği cevaplarla ilgili anında geri bildirim verilir.

5. Bireysel hıza göre ilerleme ilkesi: Öğrencinin, kendi ilgi ve yeteneğine göre öğrenme hızını ayarlayabilmesidir. Bu yolla bireysel farklılıklar dikkate alınarak öğretim bireyselleştirilir.

b. Tam öğrenme (Bloom): Davranışçı ve bilişseldir. Sistem yaklaşımına dayalı bir modeldir.

- Temel varsayımı; ek zaman ve öğrenme olanakları sağlandığında, herkes her şeyi öğrenebilir. Öğrenemeyen öğrenci yoktur, öğretmeyen öğretmen vardır. Bloom'a göre öğrencilerin başarılı olmaları yeteneklerine değil, öğretim niteliğine bağlıdır.
- Doğrusallık ve aşamalılık önemlidir.
- Öğretmen merkezlidir.
- İyi seviye öğrenen öğrenciler sürekli olarak geriden gelen öğrencileri bekler. B u da sistemi ve uygulamayı yavaşlatır.

Tam öğrenme modelinin ana değişkenleri:

1. **Öğrenci nitelikleri:** Öğrenme sürecini tamamlamak için gerekli olan tüm bilgi, beceri ve yeteneklerdir.
2. **Öğretim Hizmetinin Niteliği:** İpucu, pekiştirme, katılım ve dönüt, düzeltme etkinlikleridir.
3. **Öğrenme ürünleri:** Öğrencinin öğrenme hızı, duyuşsal özellikleri ve becerileridir.

c. Okulda öğrenme (Carroll): Her öğrenci aynı düzeyde öğrenebilir. Ancak öğrenciler hızlı ya da yavaş olabilir. Carroll, öğrenmede önemli olan belirleyici değişkenin zaman olduğunu vurgu yapmıştır. Davranışçı ve bilişseldir. Sistem yaklaşımına dayalı bir modeldir.

1.Öğrenci ile ilgili öğeler;

- **Yetenek:** Öğrencinin bir konuyu öğrenmek için ihtiyaç duyduğu süredir.
- **Öğretimden yararlanma yeteneği:** Öğrencinin bir konuyu anlayabilmesi için gerekli olan hazırbulunuşluğa sahip olma düzeyidir.
- **Sebat (sabır):** Öğrencinin gönüllü olarak öğrenmeye harcadığı zamandır.

2.Öğretmenle ilgili öğeler;

- **Fırsat:** Öğrenmeye verilen zamandır ve sunulan olanaklardır.
- **Öğretimin niteliği:** Yeteneğe bağlı olarak sürenin dışında ek zaman kullanmadan öğretmedir.

ç. Yapılandırmacılık: Bireyin nasıl anladığını ve öğrendiğini açıklayan bilginin doğasına ilişkin bir anlayıştır.Temel hareket noktası pragmatizmadır (Bir bilginindoğruluğu yararlı olduğu kadardır). Aktif öğrenme ve işbirlikli öğrenme özelliklerini de içerir. Öğrenci merkezlidir.

Felsefesi ve kuramcıları: Yeniden kurmacılık ve ilerlemecilik eğitimfelsefesi akımlarına dayanır. Dewey, Piaget, Glaserfeld, Vygotsky, Gestalt ve Bruner önemli isimleridir.

Bilgiye ve öğrenmeye yaklaşımı: Bilgi kesin değil, süresiz ve değişkendir. Ezberlemeye ve bilginin hazır verilmesine karşıdır. Herkesin bildiği doğrudur. Bilgi ve öğrenme çok boyutludur.

Öğrencinin rolleri: Ezberlemez, rekabet etmez, işbirliği yapar. Öğrenci bilgiyi kendisi oluşturur, solumlama yapar.

Öğretim süreci: Programlar tüm dengelim, içerik öğrenci sorunlarına göre oluşur. Açık uçlu sorular ile düşünme becerileri gelişir. Sarmallık, öğrenme halkası, 3E-5E-7E uygulamaları kullanılır.

Düşünme becerileri: İraksak düşünme, yaratıcı ve eleştirel düşünme, yansıtıcı düşünme.

Değerlendirme: Öğretimle iç içedir ve zordur. Tümel değerlendirme yapılır ve portfolyo kullanılır.

Öğretmen: Uygun ortam hazırlar ve öğrenmeyi kolaylaştırır.Çocuğu bilgiye ulaştıran arabulucudur. Öğrenci özelliğini ve girişimciliğini, dersi yönlendirmelerini kabul eder, izin verir.

Yapılandırmacı öğrenme aşamaları:

1. **Aşama:** Önceki bilgiler harekete geçirilir; Hazırbulunuşluk düzeyi ve güdülenme sağlanır. Soru-cevap tekniği kullanılır.
2. **Aşama:** Yeni bilginin kazanılması sağlanır; Bilginin ezberlenmesi yerine anlama ve oluşturma hedeflenmelidir. Öğrencilerin 'bütünü', onun 'ilgili parçalarını' ve parçalardan 'tekrar bütünü görmesi' gerekir. Bilgi yüzeysel ve genişliğine değil, 'derinliğine' öğrenilmelidir.
3. **Aşama:** Bilginin anlaşılması sağlanır; Özümleme ve uyum kurma sağlanır.
4. **Aşama:** Bilgi uygulaması yapılır; Bilgi işlevsel ve yalnızca öğrenildiği sınıfta kalmamalı benzer problem durumlarında uygulanabilir, aktarılabilir olmalıdır.
5. **Aşama:** Bilginin farkında olmasına bakılır; Öğrenci bilgisini hangi durumda kullanılabileceğini anlamalıdır. Bu nedene bilginin farklı durumlarda kullanılarak drama, proje çalışması, örnek olay incelemesi gibi zenginleştirilmiş öğretme-öğrenme etkinlikleri gerçekleştirilmelidir.

d. 3E-5E-7E Uygulamaları:

Temelinde, Piaget'in öğrenmeyi denge, dengesizlik, yeniden denge şeklinde açıklaması üzerine kurulmuştur.

I. 3E modeli:

Denge-İnceleme: 5E modelindeki girme ve keşfetme basamaklarını kapsar.

Dengesizlik-Kavram Tanımı: 5E modelindeki açıklama/anlamlandırma basamağını kapsar.

Yeniden Dengeleme-Kavramın Uygulanması: 5E modelindeki derinleştirme ve değerlendirme basamaklarını kapsar.

II. 5E modeli:

Denge

Girme: Ön öğrenmelerin değerlendirilmesi, merak uyandırılması, hazırbulunuşluğun ortaya çıkartılması gibi etkinlikleri kapsamaktadır. Öğretmen kavramları, ilkeleri kesinlikle hazır olarak vermez. Sorduğu sorularla öğrencilere hatırlatmaya çalışır. Ön bilgilere erişim sağlanır, merak uyandırılır, öğrencilere "neden" sorusu sordurulur, öğrenciler motive edilir ve öğrencilerin ilgisi çekilir.

Keşfetme: Öğrenci bir problem durumuyla karşılaştırılır ve bu problemi çözmesi beklenir. Öğrencilerle laboratuvar etkinlikleri yapılır ve birlikte çalışılır, öğrenciler kendi kararlarını kendileri verir ve bir problem durumunda soru ve fikir üretir.

Dengesizlik

Açıklama/Anlamlandırma: Öğrenci problemin nasıl çözüldüğünü, problemi nasıl formüle ettiğini, çözüm yollarının neler olduğunu ve nasıl transfer ettiğini ortaya koyar. Öğretmen süreçte ipuçları verir. Öğrencilere ulaştıkları yargıları hakkında sorular sorulur, sınıfta tartışma yürütülür, daha fazla soru üretilir ve yeni tanımlar araştırılır.

Yeniden Dengeleme

Derinleştirme: Öğrenci yeni bir problem durumuyla karşılaştırılır. Bu problem çözülürken kavramlara ilişkin alt kavramlara dair yeni formüller elde eder. Bu bölümde, öğrencilerin kavramsal anlama yetenekleri geliştirilir, öğrencilerin yeni deneyimlerle daha derinlemesine ve geniş anlama yeteneği geliştirilir.

Değerlendirme: Öğrenci ve öğretmen birlikte gerçekleştirir. Süreç yönelimli bir değerlendirme vardır. Değerlendirme bölümünde, öz değerlendirme, öğretmen gözlemi, performans değerlendirme, portfolyo ve rubrik yer almaktadır.

III. 7E modeli:

1. Girme: Öğretmenin öğrencileri öğrenmeye odaklayarak öğrencilerin derse aktif olarak katılımını sağladığı ve öğrencilerin konuya olan ilgi ve meraklarının artırıldığı aşamadır. Öğrenci ön bilgileri ve ne düşündükleri ortaya çıkartılır. Öğrenciler yeni anlatılacak konuyla ilgili düşünmeye sevk edilmektedir.

2. Keşfetme: Öğrenciler ön bilgilerinden yola çıkarak yeni konu hakkında araştırma ve gözlem yapar. Düşünüp hipotez üretir. Öğrencilerin yeni karşılaştıkları olayı keşfetmek ve gözden geçirmek için sorgulama yöntemi kullanılmaktadır.

3. Açıklama/Anlamlandırma: Öğrenciler farklı bilgi kaynakları kullanarak öğretmen rehberliğinde seçilen kavramların açıklamalarını ve tanımlarını grup tartışmaları ile yapmaya çalışırlar. Öğretmen sorduğu sorularla onlardan daha derin açıklamalar yapmalarını ister.

4. Derinleştirme: Öğrenciler ön bilgileri ve keşfettikleriyle öğretmenin açıklamalarını sentezleyip yeni bilgiyi farklı bir durumda kullanarak hayata geçirmesi sağlanır. Öğrencilerin daha önceki etkinliklerde edindikleri kavram ve becerileri yeni durumlara uygulamaları için cesaretlendirildiği aşamadır.

5. İlişkilendirme: Öğrenci edindiği bilgiyi farklı disiplinlerle ve gerçek hayatla ilişkilendirip sağlamlaştırır. Öğrencilerin mevcut kavramları, günlük hayattan örnekler kullanarak daha ileri düzeydeki olaylarla ve diğer alanlardaki kavramlarla ilişkilendirebilmeleri için rehberlik edilen aşamadır.

6. Fikir Alış Verişi: Öğrenciler birbirleriyle bilgilerini paylaşarak öğrenmenin kapsamını genişletir. Uygulanan etkinliklerin her anında grup arkadaşları ile etkileşim içinde olan öğrencilerin, diğer gruplar ile yeni gruplar oluşturarak fikir alış-verişinde bulundukları bir aşamadır.

7. Değerlendirme: Bu aşamada öğretmen yeni kavram ve becerileri uygulayan öğrencileri inceleyerek bilgi ve becerilerini ölçer ve davranış değişikliklerinin sebeplerini açıklamaya çalışır. Öğretmen öğrencileri grup çalışmalarına teşvik eder ve değerlendirmeyi gerçekleştirebilmek için “Neden bu şekilde düşündün?”, “Bunun için delilin nedir?”, “Bu konu hakkında ne biliyorsun?” ve “Bu olayı nasıl açıklarsın?” gibi sorular sorar. Öğrenciler ise delillerini ve açıklamalarını kullanarak bu sorulara cevap vermeye çalışır.

e. Aktif öğrenme: Beyin fırtınası, eğitsel oyun ve rol oynama gibi öğrenci katılımını önemseyen etkinliklerle geleneksel ders anlayışını ileri bir noktaya götürmeyi amaçlayan öğrenme yaklaşımıdır. Bu yaklaşımda; öğrencilere öğrenmelerini doğrudan etkileyecek seçimler yapabilme olanağı tanınır, iyi organize edilmiş, uygun ve ulaşılabilir kaynaklar önerilir, planlama için çalışma çerçevesi sağlayan genel bir günlük program oluşturulur.

Öğrenciler kendi etkinlikleri üzerine düşünmeleri, yetişkinler ve arkadaşları ile bunları tartışmaları için cesaretlendirilir. Öğretmenler de dikkatli gözlem yaparak ve yerinde destek sağlayarak öğrenmeleri kolaylaştırırlar. Aktif öğrenme ilkelerine dayalı bir sınıf ortamında katılımı artırma, canlı ve eğlenceli bir öğrenme, daha derin ve unutulmayan bilgi, bilgiyi kullanma, uygulamaya dönüştürme için cesaretlendirme, iş birlikli çalışma gibi özellikler yer alır. Aktif öğretimde öğrenciler kendi kararlarını alabilirler, kendi çalışmalarını yönetebilirler. Öğrenciler: araştırma, merak etme, güdüleme, çaba gösterme, dikkatini açık tutma gibi özellikleriyle dikkat çekerler. Aktif öğrenmenin 5 temel niteliği; Güven, Enerji, Özdenetim, Gruba ait olma, Farkında olma 'dır.

f. İşbirliğine dayalı öğrenme: İşbirlikli öğrenme için gerekli koşullar;

1. Grup ödülü
2. Olumlu bağımlılık
3. Yüz yüze etkileşim
4. Bireysel sorumluluk ve değerlendirilebilirlik
5. Sosyal beceriler
6. Grup süreçlerinin değerlendirilmesi
7. Başarı için eşit fırsat

İşbirlikli öğrenme türleri;

- **Öğrenci Takımları – Başarı Grupları Tekniği:** 4-5 kişilik heterojen gruplar oluşturulur. Herkes birbirine yardımcı olur ve birbirinin öğrenmesinden sorumludur. Süreç sonunda küçük sınavdan alınan puanlar grup puanı olarak belirlenir ve grup ödüllendirilir. Grup ödülü ya da bireysel ifadecilik anahtar kelimelerdir.
- **Takım Turnuva Tekniği:** Heterojen gruplar oluşturulur. Her takım turnuva için üyelerini hazırlar. Öğretmen grup öğrencilerine konuyu sunar ve malzemeyi verir. Her hafta turnuva sınavı yapılır. Süreç sonunda en yüksek puanı alan grup turnuvayı kazanır.
- **Takım Destekli Bireyselleştirme:** Testlerle öğrencilerin bireysel yetenekleri ölçülür ve geliştirilmeye çalışılır. Takım üyeleri farklı ünitelere çalışır. Her öğrenci diğer öğrencinin cevabını yanıt anahtarı olarak kullanır. Final testi hiçbir şekilde yardımlaşmadan yapılır.
- **Ayrılıp Birleşme Tekniği:** Heterojen gruplar oluşturulur. İşlenen konular bölümlere ayrılır. Gruplardaki herkes bir bölümün uzmanı olarak görevlendirilir. Her gruptan bir üye alınır ve yeni bir grup oluşturulur. Aynı bölüm uzmanlarından oluşan bu yeni grup kendi bölümlerine çalışır. Bunlar öğrendiklerini döner ve kendi gruplarına anlatırlar. Bütün gruplar tüm konulardan sınav olur. Sonuçlar bireysel olarak puanlanıp grup olarak notlandırılır.
- **Takım Etkinliği:** Materyal verilir ve herkes bireysel çalışır. Test yapılır ve bireysel yanıtlanır. Sonra grup üyeleri cevapları tartışılır. Öğretmen yanıtları verir ve grup tekrar tartışır.
- **Karşılıklı Sorgulama:** Öğretmen konuyu sunduktan sonra öğrenciler ikili ya da üçlü gruplara ayrılır. Öğretmenler öğrencilere soruların nasıl sorulması gerektiği konusunda bilgi verir. Birbirlerine konuyla ilgili soru sorarlar ve yanıtlarını verirler. Sorular genellikle öğrenciyi düşünmeye yönlerecek biçimde düzenlenir.
- **İkili Denetim:** Dörder kişilik gruplarda önce ikiyeşerli birbirlerini denetleyerek çalışma yapraklarındaki soruları yanıtlarlar. Sonra ikiyeşerli alt gruplarla ikili gruplar yanıtları karşılaştırır.
- **Akran Öğretimi:** Yetişkinlerle iletişim kurmakta ve çalışmakta güçlük çeken öğrencilere verilir. Her ikisi de öğrencidir. Daha iyi bilen öğrenci az bilen öğrenciyi çalıştırır.
- **Dedikodu:** İkiyeşerli gruplar oluşturulur, tartışılır. İkiyeşerli gruplar bütün sınıftaki kişilerle eşleşene kadar devam ettirilir.

g. Proje tabanlı öğrenme:

1. **Aşama:** Konuyu ve alt konuları belirleme, grupları kendi içinde organize etme.
2. **Aşama:** Grupların proje planlarını oluşturması.
3. **Aşama:** Projeyi uygulama.
4. **Aşama:** Sunuyu Planlama.
5. **Aşama:** Sunu yapma.
6. **Aşama:** Değerlendirme.

h. Çoklu zeka kuramı:

1. Sözel zeka (Dilbilimsel): Sözcükleri ve dili kullanma yeteneğidir. Yazma, sözcüklerin anlamlarını öğrenme, etkili konuşma, sözlük kullanma, bir tartışmayı yönetme, sunu yapma gibi etkinlikler bu zekanın kapsamı içindedir.

2. Matematiksel zeka (Mantıksal): Gruplayarak, sınıflayarak ve soyutlayarak öğrenirler. Akıl yürütme ilkelerini etkin kullanırlar. Muhakeme becerileri üst düzeydedir. Eleştirel düşünce mevcuttur. Neden sonuç ilişkisini ararlar. Deterministtirler. Bilimsellik arayışı vardır. Sorgulayıcıdır. Araştırma inceleme, problem çözme, proje tabanlı öğrenmeler uygundur.

3. Görsel zeka (Uzamsal): Üç boyutlu düşünme yeteneğinin sonucudur. Hayal güçleri kuvvetlidir. İmgeleştirme kapasiteleri yüksektir. Nesneler arası ilişkileri çabuk görürler. Görünmenin arkasındaki görünmeyenleri görürler. Görsel metaforları (benzetmeler) kullanırlar.

4. Müzikal(Ritmik): Ritim ve melodilerle öğrenirler. Çok sık kullanılan bir zeka alanı değildir. Simetri arayışı vardır.

5. Bedensel (Kinestetik): Duygu ve düşüncelerin aktarımında bedenlerini etkin bir biçimde kullanırlar. Taklit yetenekleri oldukça güçlüdür. Söylenenlerden çok yapılanlar hatırlanır. Beden dilini etkin bir şekilde kullanırlar. Psikomotor becerilerin ortaya konmasında başarılı tiplerdir.

6. Bireysel (Öze dönük): Bireyin kendisini anlama, duygu ve düşüncelerini yönlendirme gücünü ortaya koyar. Yalnız kalmaktan, bireysel çalışmalardan, özgün projelerden zevk alırlar. Bağımsızlık arayışı vardır. Kendileri hakkında eleştirel düşünebilirler. Yansıtıcı düşünmeye sahiptirler. Özgüven ve özsaygıları yüksektir. Kopya ve taklitten uzaktırlar. İzlerken öğrenme baskındır. Kendilerini çok iyi tanıdığı için insanları da çok iyi tanırlar.

7. Sosyal (Kişilerarası): İnsan ilişkilerinde, kendini ifade etmede ve empatide başarılıdırlar. İşbirliğiyle öğrenirler. Yüksek iletişim becerileri vardır. Yakın ve samimi ilişkiler kurarlar.

8. Doğa (Varoluşçu): Tabiata karşı bakışın belirlendiği zeka alanıdır. Sürekli doğada denge arayışı vardır. Çevreye karşı hassastırlar.

1. Yaşam Boyu Öğrenme: İlkeleri;

1. Süreklilik
2. Değişim
3. Kendi kendine öğrenme
4. Araştırmacılık

i. Kaynaştırma Eğitimi: Amacı;

Çocuğu normal hale getirmek değil, onun ilgi ve yeteneklerini en iyi şekilde kullanmasını sağlamak ve toplum içinde yaşayabilmesini kolaylaştırmaktır. 3 tür uygulaması vardır.

1. Tam zamanlı kaynaştırma: Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencinin kaydı normal sınıftadır; öğrenci tam gün boyunca normal sınıfta eğitim almaktadır.

2. Yarım zamanlı kaynaştırma: Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencinin kaydı özel sınıftadır; özel eğitim sınıfı öğrencisi başarılı olabileceği derslerde kaynaştırma sınıfında eğitim almaktadır.

3. Tersine kaynaştırma: Yetersizlikleri olmayan bireyler istekleri doğrultusunda özellikle okul öncesi eğitimde, çevrelerindeki kaynaştırma uygulaması yapan özel eğitim okullarında açılacak sınıflara kayıt yaptırabilirler.

Öğretim Yöntemleri

1. Anlatım Yöntemi:

Anlatım Yönteminin Yararları

- Aynı anda çok sayıda kişi bilgilendirilir.
- Öğrencilere dinleme alışkanlığı kazandırır.
- Kısa zamanda çok sayıda bilgi verilebilir.
- Uygulaması kolay ve ekonomiktir.
- Öğrencilere, konuya ilişkin genel bir bakış açısı kazandırır.
- Kısa zaman diliminde uygulandığında, öğrencileri derse güdüler ve dikkatleri toplamaya yardımcı olur.

Anlatım Yönteminin Sınırlılıkları

- Öğretmen-öğrenci etkileşimi zayıftır.
- Edilgen durumda kalan öğrencinin derse ilgisi azalır.
- Öğretimin değerlendirilmesinde, öğrenciden dönüt alma olanağı yoktur.
- Dersi sıkıcı hale getirerek davranış sorunlarını arttırır.
- Öğrencilerin ilgi, beklenti ve gereksinimlerinin karşılanıp karşılanmadığını belirlemek güçtür.

2. Gösteri (Demonstrasyon) Yöntemi:

Gösteri Yönteminin Yararları

- İş ve eylem basamaklarını standardize ederek, öğrenmeyi kolaylaştırır.
- Özellikle beceri öğretiminde yararlıdır.
- Görerek ve işiterek öğrenme olanağı sağlar.
- Soru-cevap ve tartışma gibi yöntemlerle kullanıldığında öğrenciden dönüt almayı kolaylaştırır.
- Kalabalık sınıf ortamlarında başarı ile uygulanabilir ve öğrencilerin derse ilgisini artırır.

Gösteri Yönteminin Sınırlılıkları

- Uzun bir hazırlık dönemi ve zaman gerektirir.
- Soru-cevap, tartışma ve rol oynama gibi yöntemlerle desteklenmezse, yeterli ve kalıcı bir öğrenme gerçekleşmez.
- Öğrencinin edilgen durumda olması, sınıftan dönüt almayı güçleştirir.

3. Gözlem Gezi Yöntemi: Gözlem metodu, her çocukta var olan araştırmaya eğiliminin değerlendirilmesi olarak ortaya çıkmıştır. Eğitim-öğretimde gözlem, varlık ve olayların kendi tabii ortamlarında plânlı ve amaçlı olarak incelenmesi demektir. mPsikoloji bilimi gözlemi, dikkatin dış dünyadaki olay ve varlıklara yönelmesi olarak tanımlamaktadır. Gözlem metodu genelde eğitsel ders gezileri olarak da adlandırılır. Çünkü çoğu kez öğrencileri fabrika, müze, kütüphane, çeşitli devlet kurumları, dağ, orman, göl gibi yerlere götürerek oralarda doğrudan gözlem yaptırılarak bilgi toplanabilir. Bunun yanında gözlem sınıflarda da yapılabilir. Sınıfa getirilecek bir kuş, bir maden parçası, bir model, bir tablo, film vs. incelendikten sonra gözlem sonuçları alınabilir. Öğretimde daha fazla duyu etkileyen metod daha iyi olduğuna göre, yapılacak gözlemlerin öğrencilerin daha fazla duyusuna hitap etmesi sağlanmalıdır.

4. Grup Tartışması Yöntemi

Panel: Bu yöntemde oluşturulan bir grubun üyeleri belli bir konu ya da sorun üzerinde araştırma yaparlar. Buldukları verileri incelerler ve bu ön hazırlıktan yararlanarak görüşlerini sırayla açıklarlar. Genellikle öğretmen ya da bir akran panel başkanlığını üstlenir. Toplantıda ayrılan süre bitinceye kadar başkan konuşmacılara (eşit sürelerle) konuşma hakkı tanır. Yine öğretmen isterse panelden sonra konuyu tüm sınıfta tartışabilir.

Münazara: Birbirine zıtbgörüşler içeren bir konuda iki faarklı grup oluşturulur be her grup kendi görüşünü belli zaman birimleri içinde tarafsız bir dinleyici grubuna anlatır. Amaç, kendi tarafının görüşlerini doğru, diğer tarafındakileri yanlış göstermektedir. Münazarada genellikle bir de dinleyici grup olur. Bu grup beğendikleri konuşmacıları alkışlayarak jüriyi etkilemeye çalışırlar. Fazla bilimsel olmamakla birlikte bir fikri savunma, söz ustalığı, çabuk cevap hazırlama gibi yetenekleri geliştirdiği için sıklıkla kullanılan bir yöntemdir.

Sempozyum: Önceden belirlenmiş ve hattâ yazılı olarak tartışmaya katılacaklara duyurulmuş bir konu üzerinde, uzman kişiler tarafından konunun değişik yönlerinin genelde 15 dakikalık sunumlar olarak büyük dinleyici kitleye sunulmasıdır. Oturuma katılacak kişiler 5-6 kişi olabilir. Uzman kişilerin sundukları ve çoğu zaman yazılı olarak da düzenleme kuruluna verdikleri konuşmalarına tebliğ denir. Bazı sempozyumlarda tebliğlerin hepsi yazılı olarak sunulmaz, o anda özet olarak da verilebilir. Daha sonra sempozyum kitabı içinde ayrıntılı olarak yayınlanır.

Kollekyum (Zıt panel): İki gruptan birinin sadece soru soran, diğerinin ise cevap veren rollerini üstlenmesi ile olur. Genelde soru soran grup, dinleyicilerden olur; cevap veren grup ise uzmanlar kuruludur. Soru soran grup da daha önce konu üzerinde bir hayli hazırlık yaparlar. Sorular genelde dinleyici grubun o konudaki ilgi ve ihtiyaçlarına göre şekillenir. Sınıfın yarısı soru soran, diğer yarısı da cevap veren grubu oluşturabilir. Soruların ve cevapların belli bir konuda olması gerekir. İyi düzenlenirse, öğrencilerin ilgisinin canlı olduğu bir ders yapılabilir. Tehlikesi ise, çalışkan birkaç öğrencinin gerek soru gerekse cevap grubunda aktiviteyi ele alarak diğerlerinin pasif kalmasıdır.

Büyük grup tartışması: Bu yöntemde öğretmen konuyu tüm sınıfın katıldığı bir tartışma ortamında işler. Tartışmanın yürütücüsü yine öğretmendir. Sorular sorar, öğrencilerin görüşlerini açık duruma getirir ve konuyu daha iyi anlamaları için sık sık özetler.

Forum: Küçük bir grubun belli bir konuda geniş bir kitleye uzman bilgisi aktarması (panel) ve daha sonra da dinleyicilerden gelecek sorulara cevap vermesidir. Dinleyicilerin soruları bazen kısa sözlü soru olarak alınır. Ancak bu arada uzun açıklamalar yapılarak konu dağıldığı için, forum yöneticisi soruları yazılı olarak alınır ve hangi kişinin konu alanına giriyorsa o kişiye verecek kısaca cevaplandırılmasını sağlar. Sık sık forum toplantıları bir geniş grup tartışmasına dönmektedir.

Seminer: Yükseköğretimde sıklıkla kullanılan bir yöntem değişik biçimlerde uygulanmaktadır. En yaygın kullanım biçimi ise yazılan bir tez ya da çalışma üzerinde grupça tartışılmasıdır. Üzerinde görüşülecek yazılı materyal iki-üç hafta önceden grup üyelerine dağıtılır. Böylece grup üyeleri çalışmanın üzerinde enine boyuna inceleme yapma olanağına kavuşurlar.

Açık Oturum: Biçim olarak panele benzeyen bu toplantı biçiminde, kişilerin tebliğvari sunuları yoktur. Konu üzerinde çeşitli defalar söz alarak konuşabilirler. Eğer açık oturuma katılanlar sayısı geniş tutulursa veya söz hakkı vermede herkese eşit davranılmazsa, sık sık hoş olmayan ve kontrolü zor durumlar meydana gelebilir.

Vızıltı grupları: Vızıltı grupları çeşitli şekillerde oluşturulur. Örneğin; “vızıltı 22” de 2 öğrenci bir konu üzerinde 2’şer dakika konuşur. “vızıltı 66” de 6 öğrenci bir konu üzerinde 6’şer dakika tartışır. Bu tür grup tartışması 4 ile 36 dakika arasında sürebileceği için vızıltı gruplarına “kısa süreli tartışma grupları” da denilmektedir.

Fikir Taraması: Kısa süreli tartışma grupları türünden olan fikir taramasında 4-9 kişiden oluşan gruplarda belli bir konu üzerinde 5-10 dakika konuşur. Burada önemli olan husus yaratıcı düşünce ve soruna değişik çözümler getirmedir. Öğretmen fikir taramasından çeşitli biçimlerden yararlanabilir. Örneğin; bir ders ya da tartışma ölü noktaya gelir sessizlik başlarsa en iyi yol fikir taramasını başlatmaktır. Bazen de derse eğlenceli bir başlangıç yapmak için bu yöntemle başvurulabilir. Fikir taramasında önemli olan basit bir sorun üzerinde mümkün olduğu kadar kısa bir süre durmaktır.

Çember: Bu tekniğin uygulanabilmesi için kazandırılacak davranışların en az kavrama düzeyinde ve öğrencilerin tartışacakları konunun bilgi ve becerelerine sahip olması gereklidir. Öğrenci sayısı genellikle 10-15 civarında olmalıdır. Önce tartışmayı ve zamanı yönetecek bir lider seçilir, sonra tartışmada görüşleri belirleyip yazacak bir sekreter saptılır. Öğrenciler çember şeklinde oturulur. Önceden hazırlanan sorular teker teker öğrenciye sorulur ve onların yanıtlarına sekreter tarafından not verilir. Her öğrenciye her defasında 1-2 dakikalık süre verilir. Tartışmanın sonunda ana noktalar vurgulanır. Doğru yanıtlar yoksa öğrencilere ipucu verilir.

5. Laboratuvar Yöntemi: İlke ve yöntemlerin pratikte uygulanması için kullanılan bir tekniktir. El becerisini geliştirmek, gerekli bilgiyi elde etmek, düşünme gücünü ve gözlem becerisini geliştirmek amacıyla kullanılır. Laboratuvar çalışmalarını üç aşamada ele alabiliriz;

- ✓ Planlama
- ✓ Uygulama
- ✓ Özetleme
- ✓ Değerlendirme

Diğer tekniklerin çoğuna oranla masraflıdır. Diğer teknikler kadar bilgi edinilmeye uygun değildir. Laboratuvarlar genellikle az sayıda öğrencinin aktif olabileceği büyüklüklerde olduklarından bir kısım öğrenciler pasif kalabilirler.

6. Örnek Olay İncelemesi: Örnek olaylar görsel, yazılı birçok kaynaktan derlenebilir. Öğrenciler veya öğretmen, bir trafik kazasını, bir çevre sorununu, bir spor kavgasını veya dostluğunu, tıbbî veya hukukî bir olayı sözel olarak veya resim, film gibi tekniklerle sınıfa getirirler. Kısa bir sunumdan sonra öğrenciler bu konu hakkındaki fikirlerini, yani olayın nedenlerini, gelişimini ve mümkün sonuçlarını ortaya koyup tartışır. Seçilen olay iyi bir olay ise bunun geliştirilip yaygınlaştırılması yolları, kötü bir olay ise bunun engellenmesi ve düzeltilmesi yolları hep beraber ortaya konmaya çalışılır.

7. Problem Çözme Yöntemi:

Problem çözme yöntemi ile öğretim yaklaşımı, aslında bilimsel araştırma metodlarını işaret etmektedir. John Dewey'nin "yapıcı ve yaratıcı düşünce" modeline göre, problem çözmede şu ana aşamalar esas olmalıdır;

- Problemi tanıma,
- Geçici hipotezler formüle etme,
- Veri toplama, organize etme, değerlendirme ve açıklama,
- Sonuca ulaşma,
- Sonuçları test etme.

8. Diğer Öğretim Yöntemleri

İş Başında Eğitim: Özellikle beceri gerektiren işlerde çalışacak yada çalışmakta olan bireyleri, işin gereklerine uygun olarak yetiştirmek amacıyla yaygın olarak kullanılan yöntemdir.

Ekiple Öğretim: İki ya da daha fazla sayıda öğretmen ve diğer görevli kişilerin, öğretim etkinliklerini planlama, sunma ve değerlendirme anlamlı ve sistematik bir işbirliği içinde çalışmalarınıdır.

Programlı Öğretim: Bireysel, kendi kendine öğrenme yöntemi olarak kabul edilmektedir. Bilginin özel parçalara veya temel öğelere ayrılarak belirli bir sayıya göre düzenlenip bireysel esasa göre düzenlenmesidir.

Mikro Öğretim: Önceden belirlenmiş kritik öğretim becerilerinin kontrollü bir ortamda öğretmen adaylarının kazanılmasına yönelik bir eğitim teknolojisi uygulaması olarak tanımlanabilir. Bu yöntemde öğrenciler, kalabalık sınıfın karmaşık ortamıyla karşılaşmadan, bu ortamın öğelerini parçalar halinde deneyerek öğrenirler.

Bir Öğretim Metodunun Seçimini Etkileyen Faktörler

1. Dersin muhtevası
2. Öğrencilerin özellikleri
3. Öğretmenin özellikleri
4. Öğretim araç-gereçlerinin durumu

Öğretim Teknikleri

Beyin Fırtınası Tekniği: Bir gruba ait öğrencilerin, açık fikirli olarak, bir konu, olay veya problem durumu hakkında düşünmelerini ve mantıklı olup olmadığı endişesine kapılmadan olabildiğince çok sayıda fikir üretmelerini istemek olarak tanımlanabilir. Bu tekniğin Etkili bir beyin fırtınası veya tersine beyin fırtınası sürecinin oluşabilmesi, başlıca dört faktöre bağlıdır.

- Beyin fırtınası esnasında öğrencilerin ileri sürdükleri fikirler asla eleştirilmemelidir.
- Beyin fırtınası esnasında öğrencilerde sınırsız düşünme özendirilmelidir.
- Beyin fırtınası esnasında öğrencilerin fikirlerinde genellikle nitelik yerine nicelik aranmalıdır.
- Öğrencilerin beyin fırtınasını gerçekleştirmelerindeki amaçları, gelişme ve geliştirme olmalıdır.

Beyin Fırtınası Tekniği Faydaları

- Öğrencilerde yaratıcı düşünmeyi geliştirir.
- Öğrenciler, kısa zamanda belli bir konuya ilişkin olarak çok sayıda fikir ve düşünce üretirler.
- Beyin fırtınası, öğrencileri öğrenmeye motive eder.
- Kullanımı oldukça kolaydır ve pek fazla hazırlık gerektirmez.

Beyin Fırtınası Tekniği Sınırlılıkları

- Beyin fırtınası esnasında her öğrenciyi ayrı ayrı değerlendirmek oldukça zordur.
- Ortaya atılan her fikrin yazılması zorunluluğu fikirlerin akış hızını yavaşlatabilir.
- Öğrencilere yapıcı eleştiride bulunmak için fazla zaman yoktur.
- Beyin fırtınasının yönlendirilmesi için iyi bir başkan ve not tutan bir üye olmazsa başarı azalır.

Soru-Cevap (Sokrat Metodu) Tekniği: Soru sormak her türlü öğrenmenin başıdır. Kafasında herhangi bir konu hakkında soru oluşturan kişi, artık meselenin farkına varmış, onun çözüm yolunu aramaya başlamış demektir. Ona, rasyonel ve bilimsel yolla soruya cevap arama yolu öğretilirse, o problemi güzel bir metodla çözebilecek demektir.

Soru, her zaman öğretimdeki temel iletişim araçlarından biri olmuştur. Başka metodların içinde ara sıra kullanılan soru-cevap tekniğinden ayrı; dersi baştan sona soru-cevap tarzında işleme demektir.

Öğrencinin hatırlama, yargılama, değerlendirme, karar verme ve yaratıcı düşünmesini sağlar.

Öğrencinin derse aktif olarak katılmasını sağlar.

Soru-cevap tekniğinin yararları

- Sınıf içinde hem öğretmenle hem tartışma arkadaşlarıyla sağlıklı iletişim kurmayı sağlar.
- Soru, herkesin zihnindeki değişik cevapların, fikir ve görüşlerin ortaya çıkmasını, bunların demokratik bir biçimde ifade edilmesini; buradan da kişilerin tahammül, hoşgörü ve cöksesliliğe alışmalarını sağlar. Öğrenci, "başkalarının mantığı" ile de düşünmeye alışır. Zaten demokratik bir ortam da, çevredekilerin fikirlerini alarak, onları doğru yorumlayarak karşılıklı işbirliği içinde olur.
- Kişinin kendi kendini değerlendirmesini sağlar.
- Öğrenciyi güdüler, sosyalleştirir; ona öğrendiklerini uygulama ve yorumlama imkânı verir.

Soru-cevap tekniğinin sınırlılıkları

- Konunun çok fazla dağıtılması, dersin "kaynatılması" ve dolayısıyla programın yetiştirilememesidir.
- Sorular iyi ifade edilemez ise, anlaşılmaz, kasıtlı ve yönlendirici olursa öğrencinin serbest düşünmesi engellenmiş olur.
- Sorulara cevap veremeyen öğrencinin kendine güveni azalır.
- Zamanla öğrenci bildiği konularda bile konuşmamaya başlar. Dolayısıyla sınıfta derse aktif katılanların sayısı düşer; ders de öğretmenin bazı öğrencilerle oynadığı bir tiyatro, sınıfın geneli de seyirci haline gelir.

Rol Oynama Tekniği: Rol oynama tekniğinde bir fikir, durum ya da olay bir grup önünde dramatize edilir.

Grubun üyeleri yalnızca dinlemek ya da tartışmak yerine olayın nasıl oluştuğunu izler ve konunun ayrıntısına inerler.

* Bu yöntem ile öğrenciler bizzat katıldıkları ve hoşlandıkları eylemlerden daha fazla tecrübe edininirler, hislerini ve tutumlarını açıklama imkanına sahip olurlar. Öğrencilerin yaratıcı tutum ve davranışları gelişir. Yine bu yöntemin uygulanması ile öğrenci derste daha iyi güdülenir. Öğrenciler yüz yüze gelecekleri gerçek durumlar için hazırlanırlar.

* Rol oynama tekniği faydalarının yanı sıra uygulanması esnasında çeşitli sınırlılıklarda beraberinde getirir. Bu yöntemin uygulanması küçük grup gerektirir. Sınıfın tamamı görevlendirilemez. Zaman gerektirir. Öğrenciler rolleri oynarken sık sık aşırıya kaçarlara. Bu durum sınıf atmosferini bozacağı gibi öğrenmeyi de olumsuz etkiler.

Benzetişim (Simülasyon) Tekniği: Sınıf içinde öğrencilerin bir olayı gerçekmiş gibi ele alıp üzerinde çalışma yapmalarına olanak sağlayan bir öğretim tekniğidir. Diğer bir deyişle öğrenmeyi desteklemek amacıyla gerçeğe uygun olarak geliştirilen bir model üzerinde yapılan bir öğretim yaklaşımıdır.

* Gerçek durumların önemli boyutları ya bir modelde özel olarak ya da diyagram halinde, resimler ve diğer sembolik yollarla belirlenmektedir. Uygulamada zaman ve mekan genel olarak sınırlanmakta yaratılmak istenilen gerçek durumun anlamlı yönleri seçilmektedir. Benzetim tekniği bir düşünce değil bir hareket bir olaydır. Öğrenciler bu olaya katılırlar, ona şekil verirler. Roller, işlevleri, görev ve sorumlulukları vardır. Problem çözme, karar verme durumundadırlar. Yani analiz, sentez ve değerlendirme yapmak durumundadırlar.

* Pilotların uçuş öncesi yapay koşullarda eğitim görmeleri, uçak bombardıman timlerinin ve astronotların eğitimi, tıpcıların kadavra üzerinde çalışmaları bu tekniğe örneklerdir. Görüldüğü gibi benzetim tekniği hemen her alanda etkinlikle kullanılabilir.

* Özellikle öğrenciyi gerçek ortamda, gerçek araçlarla yetiştirmenin güç, tehlikeli ve maliyetinin fazla olduğu durumlarda gerçeğin bir modeli üzerinde yetiştirme en etkin yoldur. Böylece savurganlığın ve olabilecek kazaların önüne geçilmiş olunmaktadır. Daha önemlisi öğrenci rahat bir ortamda gerçek durumun baskısı olmaksızın öğrenmektedir.

Drama (Bağımsız rol yapma) Tekniği: Öğrencilerin hangi durumda nasıl davranmaları gerektiğini yaşayarak öğrendikleri bir uygulamadır. Dramada birey kendi açısından yaklaşır ve ne yapması gerektiğine ilişkin (doğaçlama) rol oynar. Problem çözme ve iletişim kurma yeteneğini geliştirir. Öğrencinin kendi duygu ve düşüncelerini, başka bir kişiliğe girerek ifade etmesini sağlayan bir tekniktir.

Mikro Öğretim Tekniği: Öğrenci tarafından yapılan (kısa süreli olarak) bir davranışın gözlenmesi, gözlemin kayıt edilip öğrenciye hatalarının bildirilmesi ve davranışın belli bir yeterlik düzeyine gelene kadar öğrenciye tekrar ettirilmesi ve her tekrarda hataların belirtilip düzeltilmesi yoluyla öğrencilerin davranışı belli bir yeterlik düzeyinde kazanması amaçlayan bir öğretim tekniğidir. “ Öğret-yeniden öğret ” süreci gerçekleştirilir.

Eğitsel Oyunlar Tekniği: Eğitsel oyunlar, öğrenilen bilgilerin pekiştirilmesini ve daha rahat bir ortamda tekrar edilmesini sağlayan etkinliklerdir. Eğitsel oyunlarla derste konular daha ilgi çekici duruma getirilebilir, etkin olmayan öğrencilere, derse katılma olanağı sağlanır.

Altı Şapka Tekniği: Yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmede kullanılan bir grup tartışması tekniğidir. Düşünme öğretiminde kullanılır. Eleştirel ve çok yönlü düşünmeyi sağlar. Bu teknikte altı değişik renklerde şapkalar ve anlamlarını temsil eden düşünceler bulunmaktadır.

- **Beyaz şapka:** Tarafsız bir şekilde bilgiyi temele alarak düşünür.
- **Kırmızı şapka:** Önsezilere dayalı olaylara duygusal tepki vermeyi temel alır.
- **Siyah şapka:** Olaylara eleştirel ve karamsal yönden bakar.
- **Sarı şapka:** Olaylara iyimser ve yapıcı yönden bakar.
- **Yeşil şapka:** Olaylara yeni ve farklı çözüm yolları bulmak, yaratıcı ve yenilikçi fikirler üretmeye dayalı düşünür.
- **Mavi şapka:** Olayların tüm olası yönleriyle gören ve değişkenleri kontrol altında tutan bakış açısıdır.

Görüş Geliştirme Tekniği: Görüş geliştirme, belirgin çelişkiler ve kutuptanmış tutumları kapsayan konuların öğretiminde öğrencilerde görüş geliştirmek için kullanılan bir tartışma yöntemi olarak tanımlanabilir. Bir konuda yapılan düşünce alışverişinde, tartışmasında kişinin kendi görüşünü diğer görüşlerden de yararlanarak geliştirmesini ve savunmasını ya da değiştirmesini, karşı çıktığı görüşü benimsemesini sağlayan bir öğretme – öğrenme tekniğidir.

Vızıltı (Fısıltı) Grupları Tekniği: Öğrencilerin gruptaki öğrenci sayısı kadar dakika konuşma yapmasıyla gerçekleşir. Vızıltı 55 kişilik bir gruptur ve her grup 5'er dakika konuşur.

Kartopu (PİRAMİT) Tekniği: Tüm öğrencilerin katılımını sağlayan bir tekniktir. Öğretmen bir konu verir ve tüm katılımcıların önce bireysel olarak bu konuyu düşünmelerini ister. Ardından iki kişilik ekipler oluşturulur ve bu ekipler düşüncelerini birbirleriyle paylaşırlar. Daha sonra çiftlerin oluşturduğu dörtlü ve sekizli gruplar şeklinde kademeli olarak ilerleyen ve finalde herkesin karşısında sunum yapılan bir tartışma tekniğidir.

Köşeleme Tekniği: Öğrencilere yöneltilen bir soru veya sorun karşısında çok kısa alternatifler alınır. Daha sonra her bir alternatif için bir köşe(masa) oluşturulur. Aynı alternatifi savunan öğrenciler köşeye toplanır ve kendi içlerinde konuyu tartışırlar. Düşüncelerini ve gerekçelerini savunan bir rapor hazırlarlar ve her gruptan bir temsilci çıkarak grubun tezini sınıfa açıklar.

Akvaryum Tekniği: Sınıfın ortasına 2-4 öğrenci çıkarılır ve diğer öğrenciler bu öğrencilerin etrafında bir daire oluşturacak şekilde otururlar. Yaklaşık 10 dakika kendi aralarında bir konu hakkında tartışır veya deneyimlerini paylaşırlar. Herkes düşüncelerini ifade eder. Bu sırada diğer öğrenciler aynı bir akvaryumu izler gibi konuşan arkadaşlarını izler ve gözlem yaparlar.

Rulman (Top Taşıma) Tekniği: Sınıf iç içe iki çember oluşturulacak şekilde düzenlenir. Sandalyelerde oturan dış çemberde yer alanlar içe, iç çemberde yer alanlar dışa bakacak şekilde otururlar. Öğretmen tarafından verilen bir konu veya anlatılan bir senaryodan sonra karşılıklı gelen iç ve dış çember öğrencileri birbirlerine düşünce ve çözümlerini anlatırlar. Belirlenen süre dolduğunda dış çemberdeki öğrenciler sandalyelerinden kalkarak bir yandaki sandalyeye otururlar. Karşısına yeni bir arkadaşı gelen öğrenciler yine düşünce ve çözümlerini paylaşırlar. Bu uygulama 3 – 4 kere tekrarlanabilir. Böylece öğrenciler farklı kişilerin değişik düşüncelerini ve çözümlerini öğrenerek zengin bir bakış açısı kazanabilirler.

Dedikodu Tekniği: Öğrencilerin konuyu kavramaya çalışmasını, o konuda düşünmesini ve konu hakkındaki çeşitli düşüncelerini öğrenip onları değerlendirmesini sağlar. Öğrenciler ikiye bölünür, verilen konuyu ya da soruyla ilgili düşüncelerini birbirlerine söylerler. Ve eşler sürekli birbirinden ayrılıp yeni ikililer oluştururlar. Diğer grup arkadaşlarının fikrini yeni grup arkadaşlarına söylerler. Bu, eş değiştirip fikirlerin yaygınlaştırılması, durumun tekrarlanması teknik için önemlidir. Sürecin sonunda fikirler sınıf içinde tartışılır.

Mahkeme Tekniği: Bir konu üzerinde öğrencilere düşünmeye yöneltmek, iyi anlaşılmayan noktaları açıklamak ve verilen bilgileri pekiştirmek amacıyla kullanılan bir tekniktir. Sınıfta sanal bir mahkeme kurulması şeklinde uygulanan bu teknik birçok öğrencinin etkinliğe katılımını sağlar. Belirlenen konuya yönelik sınıf ortamında bir mahkeme kurulur. Taraflar, sanıklar, şahitler seçilir. Karşılıklı görüşlerini savunan öğrenciler tartışma ortamı oluşturarak jüri ve hakim karşısında davalarını haklı gösterme çabasına girerler.

Konuşma Biletleri Tekniği: Öğrencilerin eşit konuşma sürelerine sahip olmasına önem verilir. Bunu sağlayabilmek için her bir öğrenciye üç bilet verilir. Her bir biletin belirli konuşma süresi (yolculuk süresi) vardır. Öğrenciler biletleri bitene kadar konuşabilirler. Bileti biten öğrencilerin konuşma hakkı sona erer.

Tombala Tekniği: Konunun sözcükleri ya da kavramları tombala kartlarına yazılır. Bazıları boş bırakılır. Hazırlanan kartlar öğrencilere dağıtılır. Öğretmenin söylediği, tanımladığı sözcük ya da kavram kapatılır. Tombala oyununda olduğu gibi ilk sırayı dolduranlar birinci çinko, ikinci sırayı dolduranlar ikinci çinko ve üçüncü sırayı dolduranlar da tombala yapmış olurlar.

Arkası Yarın Tekniği: Arkası yarın tekniğinde öğretmen bir hikâye okurken veya bir film izletirken daha önceden belirlediği bir noktada hikâyeyi durdurur. Bundan sonra ne olabilir, niçin gibi sorular sorar ve çok sayıda öğrenciden yanıtlarını gerekçeli olarak alarak tahtaya yazar. Görüşler alındıktan sonra hikâye veya film devam ettirilir ve öğrenci tahminleri ile karşılaştırılır, öğrencilerin nerede yanlış oldukları onlara buldurulur. Her bölümden sonra sınıfta tartışma açılmalı ve bir sonuca varılmalıdır.

Balık Kılıcı Haritası (Neden-Sonuç Diyagramı) Tekniği: Ishikawa diagramı olarak da bilinen balık kılıcı tekniği, bir problemin nedenlerini ve alt nedenlerini ortaya çıkarmaya yardımcı eder. Ayrıca, tüm öğrencilerin derin ve nesnel bir görüş kazanmalarını ve problemin çeşitli bölümleri arasında ki önemli ilişkileri görmesini, öğrencilerin daha derin bir şekilde bir problem üzerinde yoğunlaşmasını sağlar. Öğrencilerin düşüncelerini organize etmeye yardımcı eder; ancak, problem için çözümler sağlamaz. Bu teknik; birlikte çalışmayı, gerçeği aramayı, değişik görüşlere açık olmayı ve karşıt görüşlerin ortaya çıkmasını sağlar.

Kavramsal Karikatür (Konuşma Balonu – Çizgi Karakter) Tekniği: Bir konuyu tamamen öğretemeyen, kavram ya da olay hakkında tartışma başlatıp araştırmaya sevk etmeyi amaçlayan bir tekniktir. Karikatür, tartışma ortamı yaratmak için uyarıcı olarak kullanılır. Birbirinden farklı görüşlerin yer aldığı bir grup tartışmasını oluşturma fikrini temel almaktadır. Öğrencilerin derse ilişkin bilgi ve becerilerini pekiştirmek ve kalıcılığını sağlamaya yardımcı olur. Öğrenciler, öncelikle dersin temel kavram ve ilkelerine dayalı bir konu ile ilgili yanlış ve doğru ifadeleri oluşturmaktadır. Belirlenen bu ifadeler, insan veya hayvan figürleri kullanılarak bir poster üzerinde resimlendirilmekte ve öğrenciler, tartışmalarını bu poster üzerinde yapmaktadırlar. Tartışma sonrasında oluşan sonuçlar hazırlanan çalışma kağıdı üzerinde belirtilmektedir. Çalışma kağıdında, posterde belirtilen ifadelerden hangisinin doğru olduğu işaretlenmekte daha sonra yanıtın gerekçesi belirtilmektedir.

Kavram Haritası Tekniği: Kavramların; kendine özgü özelliklerinin veya diğer kavramlarla ilişkilerinin şekil ya da sözcüklerle önermeler şeklinde göstermek için tasarlanan şematik çizimlerden oluşan öğretim amacıdır. Analitik ve semantik düşünmeyi, sistematik sınıflama yapmayı sağlar. Öğretimin her kademesinde kullanılır. Ön bilgilerle yeni kavramların bütünleştirilmesini sağlar.

Kavram haritası türleri:

1. **Örümcek Harita:** Temel bir kavramı tanımlamak için kullanılmaktadır. Kavramın ana ve alt bölümlerini gösterir. Merkezdeki temel kavram nedir? Bununla ilgili özellikler nelerdir? Gibi sorulara yanıt aranır.
2. **Akış Çizgisi:** Olayların akışını ve akış esnasında bu olaylar arasındaki ilişkileri gösterir.
3. **Zincir Kavrama Haritası (Olaylar Zinciri Dizinleri):** Herhangi bir kavramın aşamalarını, bir işlemin basamaklarını, olayların sırasını ve sonuçlarını açıklamak için kullanılır.
4. **Sınıflama Haritası:** Öğrenilen bilgileri sistematik olarak sınıflamayı amaçlar. Bütünü genelden özele doğru mantıklı panolara ayıran şemadır.

İstasyon Tekniği: İstasyon Yöntemi, bütün sınıfın her aşamada (her istasyonda) çalışarak bir önceki grubun yaptıklarına katkı sağlayarak bir basamak ileri götürmeyi, yarım kalan işi tamamlamayı öğreten bir tekniktir. Sınıfın tamamı 2-8 istasyona bölünür. Kaç istasyon varsa o kadar grup oluşturulur. Bu istasyonlar slogan yazma, afiş hazırlama, öykü yazma gibi istasyonlar olabilir. Her istasyona gidecek öğrenciler belirlenir. Her gruba bir istasyon şefi atanır (öğretmen de üstlenebilir). Şef gruba kılavuzluk yapar, iş bitince ürünleri toplarlar. Gruplar istasyonlara dağılır, her grup gittiği istasyonda 10 dakika çalışır. Süre sonunda gruplar yer değiştirir. Tüm grupların tüm istasyonda çalışması sağlanır. İstasyona gelen her yeni grup bir önceki grubun bıraktığı yerden devam eder. Süre sonunda tüm grupların işleri toplanır. Yapılan çalışmalar sergilenir, öyküler okunur, afişler asılır.

Analoji (Benzetim)/Metafor Tekniği: Analoji, bilinmeyen bir olayı bilinen bir olayın koşullarında düşünerek, iki olay arasında karşılaştırma yaparak ve ilişkiler kurarak, bilinmeyen olayı anlama sürecidir. Bilinen durum "kaynak", bilinmeyen durum ise "hedef" tir. Hedefe ulaşmak için var olan kaynaklardan çağrışım yapılır. Örneğin, kan dolaşımının trafik akışına benzetilmesi. Somut benzetmelerde kullanılır. Metafor ise soyut benzetmelerde kullanılır. Örneğin, Öğretmen beynin görevini anlatırken Türkiye haritası üzerinde Ankara'yı beynin yerine koyarak anlatmaya çalışması gibi.

Altı Ayakkabılı Uygulama Tekniği: Uygulama becerisi ve analitik düşünme yeteneği kazandırmayı amaçlayan tekniktir. Altı şapkalı düşünme tekniği düşünme biçimi, altı ayakkabılı uygulama tekniği ise düşüncelerin uygulandığı bir teniktir. Ayakkabıların renklerine göre anlamları:

- **Lacivert (Resmi) Ayakkabı :** Resmiyeti temsil eder. Rutin işler mümkün olduğunca mükemmel biçimde uygulanır.
- **Mor (Binici) Çizmeler:** Yetkiyi ifade eder. Kişi kendi yeteneği ile değil otoriteden aldığı resmi yetki ile hareket eder.
- **Kahverengi (Yürüyüş) Ayakkabı:** Karmaşık durumları temsil eder. Pratikliği gerektirir. Uygulamaya dönük davranış ve esneklikten faydalanılarak sonuca varılır.
- **Gri (Spor) Ayakkabı:** Gri renk net olmayan durumları, spor ayakkabı da resmi olmamayı ve rahatlığı simgeler. Bilgi toplarken rahat bir biçimde çok yönlü olmayı ve tarafsız davranmayı gerektirir.
- **Turuncu (Lastik) Çizmeler:** Tehlike, aciliyet ve krizi ifade eder. Odaklanma ve öncelik oluşturma duygusu en önemli özelliğidir.
- **Pembe (Ev) Terlikler:** İnsancılığı, duyarlılığı ve sıcaklığı temsil eder. Korumayı, acımayı, insanların duygu ve hassasiyetlerine karşı duyarlı olmayı çağırıştırır.

Sınıf Dışı Öğretim Teknikleri

1. Gezi: Sınıftaki konularla ilgili olarak yapılan planlı ziyaretlerdir. Öğrenciye kazandırılacak davranışlar öğrencilerle birlikte belirlenmelidir. Gezi yapılacak yer bu hedef davranışlara göre önceden belirlenmelidir. İzinler alınmalı, gezi yapılacak yerde sorulacak sorular önceden belirlenmelidir. Öğrencilerle birlikte (hedefe ve belirlenen yere göre)gezi planı hazırlanmalıdır. Gezi plana göre yapılmalıdır. Geziden sonra, yapılan etkinlikler ve sonuçlar gezinin amaçları doğrultusunda sınıfta tartışılmalıdır.

2. Gözlem: Gerçek yaşamdaki olayların, nesnelerin, insanların, bir plan dâhilinde izlenmesi ile gerçekleşen bir tekniktir. Tabiatı var olan bir şeyin kendi şartlarında incelenmesine “gözlem” denir. Tabiatı bir olay, durum ya da varlık araştırmacının oluşturacağı şartlarda incelenirse bu “deney”dir. Gözlem tekniği öğrencilere inceleme olanağı tanımalarının yanı sıra gözlem yapılan konuyu kavramayı sağlar. Sistematiği olmalı ve bir formatı (gözlem formu ve fişi) olmalıdır. Gözleme başlamadan önce hedefler önceden belirlenmelidir. Öğrencilere gözlenecek durum ya da olay ile ilgili önceden bilgi verilmelidir. Farklı öğrenciler aynı durum ya da olayı gözlemli sonuçlar karşılaştırılmalıdır. Gözlemci gözlemi yaparken doğal ortamı bozmamalı, böyle bir durum söz konusu olursa gözlem gizli gerçekleştirilmelidir. Gözlem sonuçları vakit kaybetmeden kaydedilmelidir.

3. Görüşme: Sınıfta işlenen konularla ilgili bilgileri genellikle uzmanlardan elde ederek öğrenmeyi sağlar. Bu teknik öğrencinin uzmanlarla dışarıda görüşmesiyle gerçekleşeceği gibi, sınıfa uzman getirilerek de gerçekleşebilir. Sınıfa uzman getirilerek gerçekleşen görüşme tekniğine kaynak kişiden yararlanma ismi de verilir. Görüşme tekniğinde amaçlar (hedefler) doğrultusunda sorulacak sorular önceden belirlenir ve bir zaman sınırı konulur.

4. Ödev: Ödev, öğretmenler tarafından çocukların ders dışı zamanlarda hazırlamaları için verilen; bazen derse hazırlık ve çoğu kez de derste öğrenilenleri pekiştirme, tekrar, genişletme ve tamamlamayı bazen de değerlendirmeyi amaçlayan çalışmalardır. Bireysel farkları ve hızı dikkate almayı sağlar. Yazılı olmakla beraber sözlü ev ödevleri de bulunabileceği gibi, bireysel olmakla beraber grup halinde yapılan ev ödevleri de bulunabilir.

5. Sergi: Yazı, şiir, heykel, resim gibi ürünlerin uygun şekilde yerleştirilerek gözler önüne konulması, incelemeye sunulmasıdır. Öğrenciler, hem ürünleri hazırlarken hem de ürünleri incelerken öğrenme fırsatı bulurlar. Öğrencinin öğrenme sürecindeki etkinliklerini paylaşma amacıyla yapılır. Sergiler, grup bilincini ve grupla çalışma alışkanlığını geliştirir. Motivasyonu artırır. Ürün ve süreç değerlendirmeye olanak tanır.